

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення вченої ради університету
29 серпня 2025 року,
протокол № 1.

Ректор університету, голова вченої
ради,
доктор юридичних наук, професор

_____ Олег ОМЕЛЬЧУК

29 серпня 2025 року

м.п.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«СТРАХОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»
для підготовки на другому (освітньому) рівні
здобувачів вищої освіти освітнього ступеня магістра
із спеціальності D2 Фінанси, банківська справа, страхування та
фондовий ринок
галузі знань D Бізнес, адміністрування та право

м. Хмельницький
2025

РОЗРОБНИКИ:

Професорка кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку,
докторка економічних наук, професорка
26 серпня 2025 року

Юлія АЛЕСКЕРОВА

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри фінансів, банківської справи,
страхування та фондового ринку
26 серпня 2025 року, протокол № 1.

Завідувачка кафедри, кандидатка
економічних наук, доцентка
26 серпня 2025 року

Алла КРУШИНСЬКА

Деканеса факультету управління та
економіки, кандидатка економічних наук,
доцентка
27 серпня 2025 року

Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
27 серпня 2025 року, протокол № 1.

Голова методичної ради університету,
кандидатка наук з державного управління,
доцентка
27 серпня 2025 року

Ірина КОВТУН

ЗМІСТ

	Стор.
1. Опис навчальної дисципліни	– 3
2. Заплановані результати навчання	– 3
3. Програма навчальної дисципліни	– 4
4. Структура вивчення навчальної дисципліни	– 7
4.1. Аудиторні заняття	– 7
4.2. Самостійна робота студентів	– 7
5. Методи навчання та контролю	– 8
6. Схема нарахування балів	– 8
7. Рекомендовані джерел	– 9
7.1. Основні джерела	– 9
7.2. Допоміжні джерела	– 10
8. Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 12

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	– D Бізнес, адміністрування та право
2. Код і назва спеціальності	– D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
3. Назва спеціалізації	– спеціалізація не передбачена
4. Назва дисципліни	– Страховий менеджмент
5. Тип дисципліни	– Обов'язкова
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	– перший
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	– магістр
11. Обсяг вивчення дисципліни:	
1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	– 3,0/90
12. Форма семестрового контролю	– екзамен
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	– -
2) супутні дисципліни	– -
3) наступні дисципліни	– -
14. Мова вивчення дисципліни	– українська.

2. Заплановані результати навчання

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни	Загальні компетентності
	ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК3. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК5. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК6. Навички міжособистісної взаємодії. ЗК7. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети. ЗК9. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
	Спеціальні компетентності
	СК1. Здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку у поєднанні з дослідницькими і управлінськими

	<p>інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.</p> <p>СК3. Здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.</p> <p>СК4. Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку</p> <p>СК5. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.</p> <p>СК7. Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.</p> <p>СК8. Здатність застосовувати інноваційні підходи в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.</p>
<p>Програмні результати навчання</p>	<p>ПР01. Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.</p> <p>ПР02. Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції і методології наукового пізнання у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.</p> <p>ПР03. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.</p> <p>ПР04. Відшукувувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.</p> <p>ПР07. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.</p> <p>ПР08. Вміти застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку та управляти ними.</p> <p>ПР09. Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.</p> <p>ПР11. Застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового, банківського та страхового менеджменту для прийняття рішень.</p> <p>ПР12. Обґрунтовувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.</p>

3. Програма навчальної дисципліни

Тема1. Сутність і значення страхового менеджменту

Необхідність і суть страхового менеджменту. Цілі і завдання страхового менеджменту. Функції страхового менеджменту. Правове забезпечення страхового менеджменту. Загальна характеристика страхового ринку. Сутність страхового менеджменту. Етапи прийняття рішень у страховому менеджменті. Аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища страхової організації.

Тема 2. Страховий ринок та страхові ризики

Сутність страхового ринку та перспективи розвитку. Будова страхового ринку та його інфраструктура. Регулятори та інструменти страхового ринку. Страхові послуги та страхові продукти. Ризики в страхуванні. Історія дослідження ризику. Теорії ризику. Поняття ризику та невизначеності. Механізм прояву невизначеності як загальної властивості економічних систем. Об'єкт та суб'єкт ризику. Основні властивості ризику. Аксиоми та постулати ризикології. Функції ризику.

Тема 3. Планування та контроль у страховій діяльності

Зміст, складові та система стратегічного управління страховою організацією. Процес стратегічного планування в страховій компанії. Впровадження в діяльність страхових компаній управління на основі збалансованої системи показників. Контроль страхової діяльності. Склад і структура ресурсного потенціалу, наявний потенціал страховика, ефективність використання потенціалу страховика, кадрове забезпечення страхових компаній, підбір працівників, мотивація персоналу.

Тема 4. Управління маркетинговою діяльністю в страховому бізнесі

Задачі, функції та особливості організації маркетингової діяльності в страховій компанії. Сутність і завдання страхового маркетингу. Маркетингова служба страховика, її функції та організація роботи. Зміст та спрямованість плану маркетингу на удосконалення управління асортиментом і якістю страхових послуг, формування попиту на ці послуги і стимулювання продаж. Маркетингові дослідження в страхуванні: завдання, види та форми. Аналіз ринкової ситуації та конкурентного середовища. Сегментування і вибір цільових ринків. Методи збору та аналізу інформації про споживачів страхових послуг та конкурентів. Оцінка інтенсивності конкуренції на ринку страхових послуг. Основні елементи державної політики регулювання конкуренції в сфері страхування. Визначення факторів, що впливають на динаміку продаж. Формування та реалізація конкурентних переваг страхової організації. Розширення пропозиції страховика. Розробка та просування нових видів страхових послуг. Управління рекламною діяльністю. Підтримування зв'язків зі споживачами страхових послуг. Реалізація форм і методів паблік рилейшнз. Побудова ефективної системи продажу: канали розподілу та мотивація причетних до надання страхових послуг. Реалізація заходів щодо підвищення ефективності роботи в каналах розподілу. Прямі продажі: через головний офіс та відокремлені структурні підрозділи. Роль, значення та тенденції розвитку страхового посередництва в Україні. Страхові агенти, їх класифікація та основні функції. Страхові та перестрахові брокери: функції та організація діяльності. Нові форми страхового посередництва. Віртуальне страхове посередництво. Організація продажу страхових послуг у системі MLM. Bancainssurance. Асистанс (медичний та технічний). Винагорода страховим посередникам. Система розробки та продажу страхових послуг. Управління рекламною діяльністю страхової компанії. Управління відносинами страховика зі страховими посередниками.

Тема 5. Менеджмент персоналу страхової компанії

Особливості і структура трудових ресурсів страхової компанії. Методи управління персоналом страхової компанії. Оцінка персоналу страхової компанії. Кадрове забезпечення, кадровий потенціал, працівники страхової компанії, ефективність управління. Кадрове забезпечення страхової компанії. Класифікація персоналу страхової компанії. Поняття ефективного управління в страхових компаніях.

Тема 6. Урегулювання страхової претензії

Служба врегулювання претензій, її завдання та місце в страховій компанії. Врегулювання страхових претензій з перестраховиками. Врегулювання страхових претензій за договорами, які передбачають «асистанс-допомогу». Служба

врегулювання претензій: завдання та місце в страховій компанії. Процедура та етапи врегулювання страхових претензій. Дії сторін договору в разі настання страхового випадку. Залучення аварійних комісарів та інших експертів для з'ясування причин настання страхового випадку та визначення розміру завданої шкоди. Документальне оформлення страхової претензії. Технологія перевірки достовірності страхового випадку й нанесення ним шкоди страхувальнику. Розрахунок страхових виплат. Форми страхових виплат. Порядок врегулювання збитків у різних видах страхування. Особливості виплат страхових сум за договорами зі страхування життя. Оформлення регресних позовів до осіб винних у скоєнні страхових випадків. Контрибуція в сфері страхування. Формування ефективної служби безпеки та механізм її взаємодії з іншими підрозділами страхової компанії.

Тема 7. Управління фінансовими результатами та платоспроможністю страхових компаній

Склад доходів. Склад витрат страхової компанії. Управління формуванням прибутку страхової компанії. Механізм управління платоспроможністю страхової компанії.

Тема 8. Управління фінансовою надійністю страхової компанії.

Визначення фінансової надійності страхової компанії та фактори, що її забезпечують. Управління страховим портфелем страхової компанії. Економічна сутність страхових резервів. Управління формуванням обов'язкових резервів з ризикових видів страхування. Управління формуванням додаткових резервів з ризикових видів страхування. Формування резервів зі страхування життя. Управління розміщенням страхових резервів.

Тема 9. Антикризове управління в страхових компаніях

Сутність, причини і наслідки фінансової кризи в страховій компанії. Процес реорганізації, санації і ліквідації страхової компанії. Державний контроль за платоспроможністю страхової компанії, засоби впливу і реагування на фінансові порушення страховиків. Організація антикризового управління в страхових компаніях.

Тема 10. Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту

Визначення та характеристики управлінської інформації. Зовнішні та внутрішні інформаційні джерела. Комунікації в сучасній страховій організації: сутність, елементи й етапи комунікаційного процесу. Вимоги до організації інформації. Програмний комплекс страхової компанії: завдання, цілі, механізм функціонування, роль у формуванні ефективних бізнес- процесів та прийнятті управлінських рішень. Системи управління відносинами із клієнтами на базі CRM-технологій. Інформаційний супровід договорів у сфері страхування. Формування баз даних і управління їх використанням. Електронна база даних при МТСБУ з автотранспортного страхування. Система електронного обміну даними. Використання можливостей Internet. Страхова статистика та бухгалтерський облік як інструменти управління. Шляхи вдосконалення інформаційної системи. Комерційна таємниця та способи її забезпечення в страхових організаціях. Публікація звітності на іншій інформації. Взаємовідносини страховиків із засобами масової інформації.

Тема 11. Менеджмент перестраховання

Концептуалізація, функціональне призначення та роль перестраховання в системі страхових відносин. Тенденції розвитку вітчизняного перестраховального ринку. Позитиви світового досвіду організації перестраховального захисту та можливості їх

апробації у вітчизняну практику. Перестраховання в сільському господарстві в умовах війни.

Тема 12. Фінансовий моніторинг у страхових компаніях.

Економічна сутність та особливості організації системи фінансового моніторингу. Страхова організація як суб'єкт первинного фінансового моніторингу. Внутрішній фінансовий моніторинг в діяльності страхових організацій. Фінансовий моніторингу і його завдання у справі запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансування тероризму. Дії, які відносяться до легалізації (відмивання) доходів. Система фінансового моніторингу: первинний (внутрішній) та державний (зовнішній) рівень. Страхові компанії, як суб'єкти первинного фінансового моніторингу. Завдання та обов'язки суб'єкту первинного фінансового моніторингу. Суб'єкти державного фінансового моніторингу: завдання, функції та права. Ідентифікація осіб, що здійснюють фінансові операції. Порядок надання інформації. Фінансові операції страхової організації, які підлягають внутрішньому та обов'язковому фінансовому моніторингу. Призначення працівника, відповідального за проведення первинного фінансового моніторингу. Вимоги до його кваліфікації та забезпечення відповідного навчання. Програма та правила проведення фінансового моніторингу.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються у силабусі навчальної дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань визначаються у силабусі навчальної дисципліни.

4.2. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів включає завдання до кожної теми.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів зазначаються в силабусі навчальної дисципліни.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдові презентації.

На семінарських заняттях відбувається:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- тренінги спрямовані на розвиток здатності генерування нових ідей;
- вирішення тестових завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

1. усне або письмове (у тому числі тестове у Google формі чи он-лайн вікторини Kahoot) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;
2. усне або письмове (у тому числі тестове у Google формі чи он-лайн вікторини Kahoot) опитування на семінарських заняттях;

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку, за умови якщо здобувач освіти за поточний контроль накопичив менше 36 балів, або бажає отримати підсумковий бал вищий за розрахунковий, який обчислюється за формулою:

$$\sum c = \text{Бпк} * 100 / 60, \text{ де:}$$

$\sum c$ – загальна кількість балів;

Бпк – кількість балів, отриманих за поточний контроль.

Структура залікового білету включає 40 тестових завдань різної складності.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування балів за результатами навчання здійснюється за схемою, наведеною на рис.

Рисунок 1. – Схема нарахування балів

6.2. Обсяг балів, здобутих студентами під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань визначаються у силабусі навчальної дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Про страхування: Закон України № 1909-IX від 18.11.2021р. (із змінами та доповненнями)
2. Про затвердження ліцензійних умов здійснення страхової діяльності: Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України № 40 від 28.08.03 р.
3. Алескерова Ю. В., Салькова І. Ю., Федоришина Л. І. Страховий менеджмент. підручник. Вінниця : ВНАУ, 2019. 295 с.
4. Аранчій В. І., Остапенко О. М., Остапенко Т. М.. Страховий менеджмент: навч. посіб. Полтава: ПДАА, 2018. 252 с.
5. Білик О. І, Савчин О.І.. Страховий менеджмент: навч. посіб. Львів : Львівська політехніка, 2019. 304 с.
6. Марценюк О.В., Польова О.Л., Руда О.Л. Страхування сільськогосподарських ризиків. Навчальний посібник. ВНАУ. Вінниця: Видавець ФОП Кушнір Ю.В., 2020. 380 с.
7. Мельник Т.А. Сибірцев В.В. Страхування: навч. Посібник. Кропивницький: ПП «Ексклюзив Систем», 2022. 307 с.
8. Плиса В.Й. Страхування: підручник, 2-ге вид, виправлене й доповнене. Київ: Каравела, 2019. 512 с.

9. Федишин М.П., Попова Л.В., Кучерівська С.С. Фінанси страхових організацій: у схемах і таблицях: навч. посібник. Чернівці: Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, 2023, 228 с

7.2. Допоміжні джерела

1. Пухальський В.В., Міщинська М.М. Історичний аспект розвитку теорії і практики менеджменту. Науково-популярний журнал. *Людина. Суспільство. Держава*. №1, 2018. С.21-24.
2. Пухальський В.В. Горизонтальний податковий моніторинг як напрям удосконалення податкового контролю. *Молодий вчений*. 2021. № 5 (93). С. 146–152. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-5-93-28>.
3. Пухальський В.В. Сучасні підходи до аудиту фінансової звітності. *Економічний дискус*. 2025. Випуск 1-2. С. 58-66. DOI: <https://doi.org/10.36742/2410-0919>.
4. Aleskerova Y., Dumchuk A., Kartushova A. Activities of insurance companies in wartime. *Причорноморські економічні студії*. 2024. Вип.88. С.7-11. DOI: <https://doi.org/10.32782/bses.88-1>.
5. Aleskerova Y., Nykytiuk O., Matviichuk D. Financial and marketing aspects of the insurance market of Ukraine during the period of martial law. *Інфраструктура ринку*. 2024. Вип. 80. С. 74-78. DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastruct80-13>
6. Aleskerova Yu., Fedoryshyna L. Analysis of the development of health insurance in Ukraine: current challenges. *Інфраструктура ринку*. 2025. Вип.86. С.58-63. DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastruct86-10>
7. Aleskerova Y., Fedoryshyna L. Insurance support in tourism. Development of scientific, technological and innovation space in Ukraine and EU countries: collective monograph. Riga, Latvia: “Baltija Publishing”. 2021. P. 1-16. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-151-0>.
8. Aleskerova Y., Fedoryshyna L. Health insurance, prospects of development in Ukraine. Modernization of research area: national prospects and European practices: Scientific monograph. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2022. P. 19-51. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-221-0-2>.
9. Martseniuk O. V. Current trends in the development of the insurance market of Ukraine in the conditions of evropean integration. *Colloquium-journal*. 2021. № 3 (90). Część 4. P. 38-47.
10. Martseniuk O.V. Insurance medicine and medical insurance in the system of social protection of the population. In: *Financial mechanism in the system of economic vectors of development of Ukraine* : Scientific monograph. Riga. Latvia : Baltija Publishing. 2023. P. 169-191. ISBN: 978-9934-26-291-3 DOI: <https://10.30525/978-9934-26-291-3>

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Верховна Рада України. URL: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)
2. Державна науково-технічна бібліотека України. URL: <http://gntb.gov.ua/ua/>
3. Державна служба статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Дія. Цифрова освіта. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/login>
5. Євростат. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat>
6. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
7. Міністерство аграрної політики та продовольства України. URL: <https://minagro.gov.ua/>
8. Міністерство економіки України. URL: <https://me.gov.ua/?lang=uk-UA>
9. Міністерство освіти і науки України. URL: <http://mon.gov.ua>
10. Міністерство фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua> .

11. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua>
12. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/>
13. Національний банк України. URL: <http://www.bank.gov.ua>
14. Національний репозитарій академічних текстів. URL: <https://nrat.ukrintei.ua/>
15. Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР). URL: <https://data.oecd.org/>.
16. Офіс Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua>
17. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: <http://www.nssmc.gov.ua>
18. Офіційний сайт Ліги страхових організацій України. URL: [http://](http://uainsur.com)
19. uainsur.com
20. Онлайн-журнал Ліги страхових організацій України «Форіншурер». URL: <https://forinsurer.com>
21. Хмельницька міська рада. URL: <http://www.khmelnytsky.com/>
22. Хмельницька обласна державна адміністрація. URL: <http://www.adm.km.ua/>
23. Хмельницька обласна рада. URL: <http://km-oblrada.gov.ua/>
24. Хмельницька обласна універсальна наукова бібліотека. URL: <http://www.ounb.km.ua/>
25. Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова. URL: <http://www.univer.km.ua/>

ОНОВЛЕНО:

Доцент кафедри фінансів, банківської
справи, страхування та фондового ринку
кандидат економічних наук
18 грудня 2025 року

_____ Юлія АЛЕСКЕРОВА

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри фінансів,
банківської справи, страхування
та фондового ринку
18 грудня 2025 року, протокол № ____.

Завідувачка кафедри, кандидатка
економічних наук, доцентка
18 грудня 2025 року

_____ Алла КРУШИНСЬКА